

הרחם הוא הלחם

טיוטות לשיר EVA

*

חיים עשויים מן הטבע,
מן המורד ומן המערה ומן המאורה וטנק הזרע
ורופאים אין אותם.

*

עקרו מן המורד ועד המאורה
ועד המערה.
קטפו את פרח הרחם.

את שני הבתים – שלוש שורות בכל בית – מצאתי בארכיון של אבות ישורון ב"גנזים", על אחד מניירות השיר EVA, שנכתב ופורסם בדצמבר 1965. משום מה לא נכללו, וכמעט שאין להם הד, בנוסח המודפס. שאלתי את אידה צורית לדעתה. היא חושבת שהנאמר בהם גלוי מדי, פומבי מדי, אפילו לגבי אבות. אוה שניאור היתה אהובתו כעשר שנים. היא חלתה בסרטן רחם. השיר הוא הניתוח שעברה בבלינסון. היא מתה שבועות לפני ששת הימים.

מן המורד מדרדרות המילים אל המערה ואל המאורה ומהדהדותן רך רך רך. רעם, מערה, ערמה, מערומים. אף פעם לא שמעתי: פרח הרחם. הריחניות של הרי"ש ושל החי"ת. המלעיל. קטפו את פרח הרחם – לא 'עקרו', עם הצליל הברוטלי. הבטתי בשאר טיוטות השיר. על עמוד אחד, משורבט, בלי ניקוד:

עצירתך עכשיו לחם פתוח
שבוצעים אותו ביד
ואני זוכר את הכעך המלוח
שאכלת על הים.

אפשר באמצעות אלה להתחקות אחר תהליכי העבודה. אולי שכבות, לא טיוטות. לא אחת, דומה הנייר לשכבה ארכיאולוגית. לפעמים מסתמנת בהן הגנאלוגיה של השיר.